

جنگی که هیمنه امپراطوری بریتانیا را شکست

۱۳ خرداد ۱۴۰۱ ساعت ۱۶:۳۳

بعد از شکست انگلیس، بسیاری از کشورهای غربی که رقیب انگلیس هم بودند؛ بوئرها را ستودند. چنانچه یکی از روزنامه‌های آلمان اظهار کرد که پیام امپراتور به بوئرها از عمق روح مردم آلمان نوشته شده است. با این حال در پایان جنگ، انگلیس خودمختاری ترانسوال را پذیرفتند و بسیاری از انگلیسی‌ها وارد شهر ترانسوال شدند تا در معادن طلا مشغول به کار شوند.

اتحاد و رقابت‌های استعماری دو خصیصه بارز دوران استعمارگری است. در شکل اتحاد، استعمارگران به دلیل اشتراک منافع، با یکدیگر متحد شده و در جنگ با دشمن مشترک شرکت می‌کردند. اما در شکل رقابت، دو طرف جنگ را قدرت‌های استعماری شکل می‌داد که به دلیل تضاد منافع با یکدیگر وارد جنگ و رقابت می‌شدند. جنگ بوئرها و انگلیس از جمله این جنگ‌ها است که در دو نوبت میان استعمارگران هلندی موسوم به بوئرها و انگلیس رخ داد. نتیجه هر دو جنگ شکست مفتضحانه انگلیس و شکست هیمنه آن در دنیا بود. با این مقدمه کوتاه، در ادامه به تبیین بیشتر این موضوع اعم از علل جنگ‌ها و علل شکست انگلیس پرداخته شده است.

جنگ اول بوئرها و انگلیس

جنگ اول انگلیس و بوئرها بر سر یک منطقه استعماری به نام ترانسوال در آفریقای جنوبی بود که در سال‌های ۱۸۷۷-۱۸۸۸ اتفاق افتاد. بوئرها، استعمارگران هلندی بودند که مدت‌ها پیش از انگلیسی‌ها، وارد آفریقای جنوبی شده و آن جا را استعمار کرده بودند.^۱ زمان دقیق ورود بوئرها به آفریقا را سال ۱۶۵۲ عنوان کرده‌اند. گفته‌اند آنها با اهداف تجاری وارد آفریقا شدند و مستعمراتی برای خود دست و پا کردند. البته ثروت فراوان آفریقا، عامل مهمی در جذب استعمارگران و چشم طمع آنان به این مناطق بود. دیوید الیوینگستون اسکاتلندی و هنری ام. استنلی آمریکایی ویلزی تبار از جمله کسانی که از این ثروت بالقوه مکتشفان سفید پوست خبر داده بودند پیرامون ثروت آفریقا طی مقاله‌ای مطالب جالبی آورده‌اند. «مقاله‌ای در تایمز لندن در ژانویه ۱۸۷۶ آنچه را به نظر می‌رسید در آفریقا در انتظار آن دسته از اروپاییان و دیگرانی باشد که مایل بودند تلاش خود را صرف مستعمره سازی آن کنند، خلاصه می‌کرد: نواحی مرکزی عمدتاً سرزمینی باشکوه با طبیعتی غنی و متنوع و وصف ناپذیر است... زغال سنگ و دیگر مواد کانی نظیر طلا، مس، آهن، و نقره فراوان است.»^۲

با توجه به موقعیت جذاب آفریقا، تجار بوئری وارد آفریقا شدند و از این مکان بعنوان توقفگاه بین راهی مسیر بین هلند و منطقه خاور دور استفاده کردند. اما چند سال بعد این وضعیت تغییر کرد. بر این اساس، پس از آنکه بریتانیایی‌ها دماغه امید نیک را در سال ۱۸۰۶ به تصرف درآوردند، بوئرها جهت تاسیس جمهوری خود به سمت شمال مهاجرت کردند. زمانی که آنها الماس (سال

۱۸۶۷) و طلا (سال ۱۸۸۶) را کشف کردند این موضوع منجر به ایجاد ثروت و پدیده مهاجرت و از طرف دیگر تقویت سرکوب جمعیت بومی آن گردید. بوئرها در مقابل تجاوز بریتانیا ایستادند.^۳

ایستادگی بوئرها در برابر انگلیس سرآغاز جنگی وسیع میان دو طرف بود. در این جنگ ابتدا انگلیس توانست به پیروزی دست یابد؛ اما بوئرها خیلی زود بر آنها غلبه کردند. پیروزی بوئرها بر انگلیس برای بسیاری از کشورهای غربی عجیب بود؛ زیرا سازمان نظامی بوئرها بسیار ناقص بود، یعنی یک سیستم میلیشایی محلی که در قالب به اصطلاح کماندوهای گردآمده بودند که به لحاظ استعداد به نسبت جمعیتی که از میان آن به خدمت گرفته شده بودند، تغییر پیدا می کردند. با این حال، همه این افراد تک تیرانداز بودند و به تفنگ‌های مسلسل مدرن مجهز بودند و کلیه افراد، سواره بودند. این سوارکاران در علفزارهای مرتفع آفریقای جنوبی (ولد) به شکار می پرداختند و از کودکی می آموختند که چگونه از امتیاز پناهگاه‌های طبیعی و عوارض زمین بهره برداری کنند.^۴

بعد از شکست انگلیس، بسیاری از کشورهای غربی که رقیب انگلیس هم بودند؛ بوئرها را ستودند. چنانچه یکی از روزنامه‌های آلمان اظهار کرد که پیام امپراتور به بوئرها از عمق روح مردم آلمان نوشته شده است.^۵ با این حال در پایان جنگ، انگلیس خودمختاری ترانسوال را پذیرفتند و بسیاری از انگلیسی‌ها وارد شهر ترانسوال شدند تا در معادن طلا مشغول به کار شوند.

جنگ دوم بوئرها و انگلیس

جنگ اول پایان کار انگلیس و بوئرها نبود؛ چرا که بوئرها با مشاهده تعداد زیاد کارگران انگلیسی در معادن، به یکباره تصمیم گرفتند مالیات بر معدن داران را افزایش دهند. این موضوع باعث اعتراض کارگران معادن به دولت متبوع خود شد و با بی توجهی بوئرها، سرآغاز دور دوم جنگ بوئرها و انگلیسی‌ها شد. البته گفته شده است که انگلیسی‌ها نیز در تحریک بوئرها بی تأثیر نبودند و در مقابل درخواست‌های بوئرها از در ناسازگاری وارد می شد. چنانچه گفته شده است در اکتبر ۱۸۹۹، پرزیدنت پل کروگر، رییس جمهوری آفریقای جنوبی - یاترانسوال - به واسطه ورود سپاهیان بریتانیایی به ناتال که از نظر بوئرها نیروی اعزامی بریتانیا محسوب می شد، ابراز نگرانی کرد. کروگر با اعلام یک اولتیماتوم به دولت بریتانیا، ۴۸ ساعت فرصت داد تا کلیه تدارکات نظامی را منحل سازد. این اولتیماتوم رد شد.^۶

این بار انگلیسی‌ها زنده‌ترین و بهترین جنگجویان خود را به جنگ فرستادند؛ اما انگلیس باز هم به مانند جنگ اول، ابتدا پیروز شد؛ اما در نهایت باز هم مغلوب بوئرها شد. جنگ دوم انگلیس و بوئرها ۳ سال یعنی از سال ۱۸۹۹ تا ۱۹۰۲ طول کشید و با امضای پیمان ورینیگینگ پایان یافت. دولت انگلستان طبق این پیمان ۳ میلیون پوند به بوئرها داد، خودمختاری آنان را به رسمیت شناخت و قول داد که بعداً اجازه دهد جمهوری فدرال آفریقای جنوبی را تشکیل دهند. این جنگ‌ها اختلاف سفید و سیاه را در آفریقای جنوبی افزایش داد زیرا در طول جنگ، انگلیسی‌ها سعی کرده بودند از سیاهپوستان محلی بر ضد بوئرها استفاده کنند.^۷ سرانجام بوئرها (افریکانرها) با محروم کردن اکثریت سیاهپوست، حکومت اقلیت ایجاد کردند که تا آخرین دهه قرن بیستم ادامه داشت.

سخن نهایی

گرچه جنگ بوئرها رقابت میان دو گروه استعمارگری بود؛ اما از نظر سیاسی و نظامی تبعات سنگینی برای انگلیس به همراه

داشته چرا که افسانه شکست‌ناپذیری یک قدرت بزرگ را زیر سؤال برد. انگلیس در حالی از بوئرها شکست خورد که ضمن برخورداری از پیشرفته‌ترین فنون جنگی، بزرگترین استعمارگر بود. تا جایی که گفته می‌شد بریتانیا، امپراطوری که خورشید در آن غروب نمی‌کند. این کشور شکست را با عنوان یک امپراطور متحمل شد و همین موضوع زمینه‌ای برای تضعیف این امپراطوری شد.

فهرست منابع

۱. ۱. مصطفی اسکندری، شناخت استعمار، قم، مرکز بین‌المللی ترجمه و نشر المصطفی(ص)، ۱۳۸۹، ص ۴۶.
۲. ۲. دان ناردو، عصر استعمارگری، ترجمه مهدی حقیقت‌خواه، تهران، نشر ققنوس، ۱۳۸۶، ص ۱۵۰.
۳. ۳. مهدی کارگر، اطلاعات اقتصاد انرژی کشور آفریقای جنوبی، تهران، وزارت نفت، ۱۳۹۲، ص ۱.
۴. ۴. دوپویی ترور نویت، تاریخ جنگ‌ها، پیروز ایزدی، تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، دانشکده فرماندهی و ستاد معاونت پژوهش، ۱۳۸۱، برگرفته از: <https://b2n.ir/442587>
۵. ۵. فرهاد پوریا نژاد، مصالح بین‌المللی قرارداد ۱۹۰۷ م، فصلنامه علمی پژوهشی تاریخ‌سال چهارم شماره دوازدهم، ص ۳۰.
۶. ۶. دوپویی ترور نویت، همان.
۷. ۷. دور دوم جنگ بوئرها با انگلیس»، دنیای اقتصاد، ش ۳۳۱۹، ۳۱ مرداد ۱۳۹۸.

آدرس مطلب :

<https://www.cafetari.kh.com/news/48753/شکست-بریتانیا-امپراطوری-هیمنه-جنگ>